

Materijali za planiranje budućih zakonskih, zdravstvenih i financijskih odluka

Napišite to crno na bijelo

✓ Pripremite oporuku (will)

Što je oporuka i tko je treba imati?

Oporuka je zakonski dokument u kojem je jasno napisano kako želite da se vaša imovina podijeli (nekretnine, financijska sredstva i osobna imovina) nakon vaše smrti. Preporučeno je da svatko iznad 18 godina starosti napiše oporuku.

Da li mogu promijeniti oporuku?

Trebate ponovno razmotriti i obnoviti svoju oporuku svaki put kad u vašem životu dođe do većih promjena – kao što je sklapanje braka ili razvod, dobijanje djece, kupnja kuće ili tvrtke.

Što je izvršitelj oporuke (executor)?

Izvršitelj oporuke je osoba koja nakon vaše smrti upravlja vašom imovinom. Izvršitelj ispunjava vaše želje koje ste naveli u oporuci. Za izvršitelja trebate postaviti nekoga koga smatrate sposobnim, pouzdanim i povjerljivim, kao i nepristranim u slučaju spora.

Da li ja mogu sam/a napisati svoju oporuku?

Da, ali postoje određeni zakonski zahtjevi koji je čine važećom. Trebate se obratiti za pomoć stručnoj osobi, kao što je lokalni odvjetnik ili Ured Javnog povjerenika i skrbnika Novog Južnog Velsa (NSW Trustee & Guardian) koji će vam pomoći pripremiti oporuku, te osigurati da vaše želje budu jasno dokumentirane.

Što se događa s mojom imovinom ako umrem bez oporuke?

Ako umrete bez oporuke (što se kaže još i 'intestate'), vaša imovina će se podijeliti na temelju postojeće državne formule, po kojoj određeni članovi obitelji dobijaju određeni postotak vaše imovine. Ako umrete bez oporuke i nemate rođaka koji su vas nadživjeli, po državnoj formuli, vašu imovinu preuzima državna vlada.

Što se događa ako u oporuci ne izrazim jasno što želim da se dogodi s mojom djecom?

Ako se ne postarate o djeci na odgovarajući način, vaša oporuka može biti osporena. Ako ne imenujete skrbnika/e za svako dijete ispod 18 godina starosti, to također može značiti da će sud odlučiti o njihovoj skrbi.

Ako sam u Novi Južni Vels došao/la iz inozemstva ili druge australske države u kojoj sam napisao/la oporuku, trebam li napisati novu oporuku?

Zbog razlike u zakonima u inozemstvu i u drugim državama Australije, oporuku (will) trebate napisati u svojoj zemlji ili državi stalnog boravka i u oporuku trebate uključiti svu svoju imovinu.

✓ Napišite punomoć (Power of Attorney)

Što je punomoć?

Punomoć je zakonski dokument kojim postavljate punomoćnika da obavlja vaše financijske i određene pravne poslove, kao što je potpisivanje zakonski obvezujućih dokumenata u vaše ime. Punomoćnik ne može donositi odluke o vašem načinu života, liječenju ili dobiti. Punomoć ističe u slučaju vaše smrti.

Koja je razlika između obične punomoći (Power of Attorney) i stalne punomoći (Enduring Power of Attorney)?

Obična punomoć ističe ako osoba izgubi moć rasuđivanja. Međutim, stalna punomoć nastavlja biti na snazi i nakon što izgubite sposobnost vođenja svojih poslova. Možete dati bilo koju od te dvije punomoći, ali trebate razmisliti o stalnoj punomoći koja je bolja za vas ako izgubite moć rasuđivanja ili kad ostarite. Nakon gubitka moći rasuđivanja je prekasno za imenovanje osobe po vašem izboru. Ako više niste u stanju voditi brigu o svojim financijskim poslovima, a nikom niste dali stalnu punomoć, možda će biti potrebno podnijeti zahtjev Odsjeku za skrbništvo pri građanskom i administrativnom tribunalu Novog Južnog Walesa (Guardianship Division of NSW Civil & Administrative Tribunal - NCAT) ili Vrhovnom sudu (Supreme Court) kako bi oni imenovali financijskog upravitelja vaših poslova.

Kad punomoćnik može rješavati moja financijska pitanja?

Vašeg punomoćnika možete aktivirati ili po svojoj želji (na primjer, ako putujete u inozemstvo na duže vrijeme) ili ako uslijed bolesti izgubite sposobnost samostalnog donošenja tih odluka.



Koga mogu postaviti za svog punomoćnika?

Važno je izabrati nekoga u koga imate povjerenja i tko razumije vaše želje. Punomoćnik treba imati znanje i sposobnosti da vodi vaše financijske poslove i postupa u vašem najboljem interesu. Za punomoćnika možete postaviti odvjetnika, organizaciju povjerenika (takozvanu 'trustee organisation') ili nekoga u koga imate povjerenja.

Kad nekom dam punomoć, da li gubim kontrolu nad mojim financijskim poslovima?

Ne. Imenovanje punomoćnika zvanično opunomoćava izabranu osobu da vodi vaše financijske i pravne poslove sukladno vašim uputama.

Kako i kad mogu opozvati punomoć?

Punomoć možete ukinuti (opozvati) bilo kad ukoliko ste mentalno sposobni da to učinite. Ne postoji zvanični proces, trebate samo napisati pismo svom punomoćniku i obavijestiti ga/ju da mu se punomoć ukida. Zadržite kopiju pisma i obavijestite svoju banku ili druge financijske ustanove o promjenama. Ako ste zbog nekeretnina registrirali punomoć, prijavite i registru kad dođe do promjena u svezi s punomoći.



Postavite stalnog skrbnika (Enduring Guardian)

Što je stalni skrbnik (Enduring Guardian) i zašto ga trebam postaviti?

Stalni skrbnik je osoba koju izaberete da donosi odluke u vaše ime u pogledu načina života i zdravlja, kao što su mjesto stanovanja i usluge. Stalni skrbnik preuzima svoje dužnosti samo ako vi sami više ne možete donositi odluke zbog vašeg zdravstvenog stanja. Postavljanje stalnog skrbnika može poštediti vas i članove vaše obitelji sukoba i neprijatnosti, a također

osigurava da vi kontrolirate tko će donositi odluke u vaše ime. Stalni skrbnik ne može napisati ili promijeniti vašu oporuku, ne može donositi odluke o vašem novcu i imovini, niti on može dati pristanak na medicinski ili zubni tretman, ukoliko vi to odbijate.

Kako mogu postaviti stalnog skrbnika?

Kako biste postavili stalnog skrbnika, trebate popuniti obrazac 'Form of Appointment' (Obrazac za postavljanje skrbnika), koji ćete naći na planningaheadtools.com.au. Vi i vaš stalni skrbnik/skrbnici trebate potpisati obrazac i imati pri tom svjedoke koji će potvrditi da su to vaši potpisi (kao što je izloženo u obrascima). Možete postaviti više od jedne osobe.

Tko može biti stalni skrbnik?

Kako se ovdje radi o važnoj ulozi u kojoj se donose odluke u vaše ime, osoba koju postavljate treba razumijeti svoje odgovornosti kao osobe koja donosi odluke umjesto vas. Vaš stalni skrbnik treba biti netko u koga imate povjerenja da će uzeti u obzir vaše stavove i prethodni način života, te donositi odluke koje vam najviše idu u prilog.

Da li mogu promijeniti imenovanog skrbnika ili opozvati imenovanje?

Možete ukinuti (opozvati) stalnog skrbnika sve dok ste u stanju da to učinite, tako što ćete popuniti obrazac za opoziv koji trebate uručiti svom skrbniku. Ako izgubite tu sposobnost, onda samo Odsjek za skrbništvo Novog Južnog Walesa (Guardianship Division of NSW Civil & Administrative Tribunal - NCAT) ili Vrhovni sud (Supreme Court) mogu opozvati skrbništvo. Ukoliko sklopite brak, skrbništvo se automatski ukida i trebat ćete popuniti novi obrazac za postavljanje skrbnika.

Što znači zakonska sposobnost (legal capacity)?

Zakon u Novom Južnom Velsu se temelji na pretpostavci da svatko posjeduje mentalnu sposobnost za donošenje odluka. To jest, da oni razumiju i u stanju su procijeniti informacije koje su im predočene, donijeti odgovarajuću odluku i jasno izraziti što će odabrati. Ta sposobnost, međutim, može biti privremeno poremećena zbog bolesti ili utjecaja lijekova ili trajno poremećena zbog bolesti kao što su intelektualna invalidnost, demencija (senilnost), mentalna bolest ili povreda mozga. Važno je ne zaključiti da netko nije sposoban donositi vlastite odluke samo zato što ima problema s pamćenjem ili neku invalidnost. Ako vas nešto zabrinjava u svezi s mentalnom sposobnošću neke osobe, trebate zatražiti procjenu njenog mentalnog stanja od zdravstvenog stručnjaka. Zamolite liječnika te osobe da vam da uput za takvu procjenu. Kako biste mogli planirati svoju budućnost, morate se smatrati mentalno sposobnim za to.

Za više informacija o Planiranju budućnosti, posjetite planningaheadtools.com.au ili nazovite **1300 887 529**. Internet stranice vam pružaju lak pristup informacijama, materijalima i uputama, jer su one napravljene za široku javnost, službe za pružanje usluga, kao i za pravne i zdravstvene stručnjake. Ako trebate tumača, nazovite Službu prevoditelja i tumača (TIS National) na 131 450 i zamolite ih da vam nazovu broj Planning Ahead Tools (Materijali za planiranje budućnosti) na 1300 887 529.